

ธรรมนูญสุขภาพตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย “ สุขกาย สบายใจ ทั่วหน้ากัน ”

ตำบลโป่งงาม อ.แม่สาย จ.เชียงราย มีต้นทุนทางสังคมและศักยภาพ ในพื้นที่ที่หลากหลาย เช่น ศาสนา การเกษตร การท่องเที่ยว พหุวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เป็นต้น จากต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่หล่อหลอมคนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเกื้อกูลกันของพหุวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ และสิ่งแวดล้อม จึงเกิดการรวมกลุ่มกัน เพื่อกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนได้ง่าย เช่น กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน(กองทุนวันละบาท) กลุ่มการจัดการน้ำด้วยภูมิปัญญาเหมืองฝาย(แก้มือแก่มือ) กลุ่มหม่อมเมืองเพื่อสุขภาพ กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กลุ่มปุ๋ยชุมชน กลุ่มปลูกผักปลอดสาร กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มแปรรูปอาหาร และกลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐ องค์กรท้องถิ่น ภาควิชาสังคม กลุ่มเครือข่าย และประชาชนในตำบล ด้วยต้นทุนทางสังคมพหุวัฒนธรรม ด้วย “ความจริง ความดีงาม และความรัก” ที่ส่งผลให้ตำบลโป่งงาม เกิดการพัฒนาเพื่อสร้างสุขให้กับชุมชนโดยถ้วนหน้า เป็นที่ยอมรับ และการเรียนรู้ของชุมชนรวมถึงองค์กรภายนอกอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการนโยบายธรรมนูญระบบสุขภาพตำบล
2. เพื่อนำบทเรียนจากการสังเคราะห์มาพัฒนาการดำเนินนโยบายธรรมนูญระบบสุขภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
3. เพื่อนำองค์ความรู้จากการถอดบทเรียนมาจัดทำชุดความรู้เพื่อการเผยแพร่ถ่ายทอดเป็นแหล่งเรียนรู้
4. เพื่อนำองค์ความรู้จากการถอดบทเรียนธรรมนูญระบบสุขภาพตำบลไปปรับใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลและธรรมนูญเฉพาะประเด็นอื่นๆต่อไป

ธรรมนูญสุขภาพตำบลโป่งงาม มี 9 หมวด 27 ข้อ ดังนี้
หมวดที่ 1 ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพ **หมวดที่ 2** คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป้าหมายของระบบสุขภาพ **หมวดที่ 3** การสร้างเสริมสุขภาพ **หมวดที่ 4** การป้องกัน ควบคุมโรค และปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ **หมวดที่ 5** การส่งเสริมสนับสนุนการใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสุขภาพการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และ

การแพทย์ทางเลือก **หมวดที่ 6** การคุ้มครองผู้บริโภค **หมวดที่ 7** การสร้างและการเผยแพร่องค์ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ **หมวดที่ 8** การเงินการคลังด้านสุขภาพ และ**หมวดที่ 9** สำนักธรรมนูญระบบสุขภาพตำบลโป่งงาม

กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม
ใน 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.การก่อตัวของนโยบาย
- 2.การกำหนดทางเลือกเชิงนโยบาย
- 3.การตัดสินใจเชิงนโยบาย
- 4.การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ
- 5.การติดตามประเมินผล

1.การก่อตัวของนโยบาย ด้วยต้นทุนทางสังคม พหุวัฒนธรรม “ความจริง ความดีงาม และความรัก” “ภาพฝันร่วม” และ “เป้าหมายร่วม” ของคนโป่งงาม
2.การกำหนดทางเลือกเชิงนโยบาย การมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยกระบวนการประชาคม ในทุกกลุ่มเครือข่าย ทุกระดับ
3.การตัดสินใจเชิงนโยบาย ด้วยกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างธรรมนูญของประชาชนทุกกลุ่มในทุกระดับ
4.การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ แบบมีส่วนร่วม โดยเครือข่ายสามภาคส่วน (รัฐ/องค์กรท้องถิ่น ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม/ประชาชน)

5.การติดตามประเมินผล โดยกรรมการจาก 3 ภาคส่วน ประเมินพื้นที่ธรรมนูญฯ ที่เป็นรูปธรรมใน 11 ประเด็น ทั้ง 4 มิติ (กาย ใจ ปัญญา และสังคมสิ่งแวดล้อม)

ผลลัพธ์

ธรรมนูญสุขภาพตำบลโป่งงาม เช่น โครงการอาหารปลอดภัย การปลูกผักปลอดภัย การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ **โครงการบ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง ขอยนี้มีรักปลูกผักแบ่งปัน** หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตลาดสีเขียว การทำนาข้าวอินทรีย์ การแปรรูปอาหารอินทรีย์ ศูนย์ฮอทดอยหอมเมือง การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน วิสาหกิจชุมชนกาแฟภูผาฮี้ บวชป่า สืบชะตาน้ำดินถิ่นโป่งงาม การเลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะ ในทุกหมู่บ้านและทุกสถานศึกษา โรงเรียนผู้สูงอายุ และการส่งเสริมออกกำลังกายในทุกกลุ่มวัย เช่น กลุ่มกลองยาวรำเซิ้ง กลุ่มรำวงย้อนยุค กลุ่มมวยไทยเดชชุมชน นอกจากนี้ยังได้ขยายผลธรรมนูญฯ ไปสู่การจัดทำธรรมนูญสุขภาพเชิงประเด็น คือ ธรรมนูญสุขภาพผู้สูงอายุตำบล ธรรมนูญสุขภาพชาติพันธุ์ และธรรมนูญลุ่มน้ำถ้ำ เป็นต้น

บทเรียน

- 1.การมีทุนทางสังคมพหุวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์และทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีศักยภาพ และเอื้อต่อการพัฒนา
- 2.การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เป็นหลักการสำคัญในการขับเคลื่อน
- 3.คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพ เป็นคนดีมีจิตอาสา มีต้นทุนทางสังคมสูง มีความมุ่งมั่นที่จะทำประโยชน์สาธารณะ โดยมุ่งหวังให้สังคมดีงาม มีสุขภาวะที่ดี
- 4.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เปิดให้คนหลากหลายกลุ่มในพหุวัฒนธรรมได้เรียนรู้ร่วมกัน
- 5.การทำงานเชิงเครือข่ายในแนวราบ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน
- 6.กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชุมชน ในพื้นที่ แต่ละด้าน

ข้อเสนอแนะ

- 1.การดำเนินงานธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ ควรเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานร่วมกันกับนโยบายของภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่น ท้องที่ ประชาสังคม และภาคเอกชน
- 2.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรให้มีการเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชน ระหว่างหมู่บ้าน เพื่อหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้
- 3.การสื่อสารธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ ควรเป็นการสื่อสารที่เข้าใจง่าย มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ช่องทาง ครอบคลุม และต่อเนื่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม

อ.แม่สาย จ.เชียงราย โทร 0-5370-9582 ต่อ 11

E-mail : pong_ngam@hotmail.com

สมัชชาสุขภาพจังหวัดเชียงราย

โทร 086-1883200 E-mail : pknirun@yahoo.com